תנ״ך · אחרונים · חיד״א · חומת אנך · נביאים

חומת אנך על מלאכי

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חומת אנך על מלאכי

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חומת-אנך-על-מלאכי/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק א 4
פסוק ב 4
פרק ב 4
פסוק ו 4
פסוק טו 5
פרק ג 5
פסוק ד 5
פסוק ו 5
פסוק כב 5

פרק א

פסוק א

משא דבר ה' אל ישראל. ר"ת גימטריא אדני. ביד מלאכי ר"ת גימטריא מ"ב. תרגם יונתן מלאכי דהוא עזרא וכתב בספר בן פורת יוסף חדש על ההפטרות דעזרא היה כהן גדול ונקרא מלאך ה' צבאות ולכך כינוהו מלאכי עכ"ד ונעלם ממנו דרז"ל אמרו במדרש חזית דעזרא לא היה כ"ג והכי מוכחי קראי. הן אמת דמהרמב"ם מוכח דהיה כ"ג וכמ"ש במ"א. ואפשר דעזרא היה גלגול אהרן הכהן כמ"ש רבינו האר"י ז"ל ולרמז זה נקרא מלאכי דכתיב גבי אהרן כי מלאך ה' צבאות הוא. והוא היה כנגד מיכאל אותיות מלאכי וכתיב כי היום ה' נראה אליכם נראה אותיות אהרן אליכם אותיות מיכאל:

פסוק ב

הלא אח עשו ליעקב נאם ה' ואוהב את יעקב. לכאורה נאם ה' שלא במקומו דהול"ל ואוהב את יעקב נאם ה'. ותו דאעיקרא נראה יתר. ואפשר דרמז שהקב"ה קראו יעקב כמו שאמרז"ל אתון קריתון לחזירת"כון שם וכו' וא"ש כי עשו הוא חזיר כמש"ה יכרסמנה חזיר מיער על עשו ובא הרמז ע' תלויה שהוא עשו ונשאר רמי כמשז"ל וזה רמז ליעקב נאם ה' דכביכול ה' קראו יעקב. א"נ שהקב"ה אמר לרבקה מה שעשו חושב בלבו יקרבו ימי אבל וכו' כמשז"ל וזה רמז הלא אח עשו ליעקב נאם ה' שאמרתי לרבקה שהיה רוצה להורגו ונמלט. א"נ אפשר דרמז דבעת שאמר הקב"ה לרבקה על ידי שם שני גוים בבטנך אז אמר ורב יעבוד צעיר ודיבורו יתברך כמעשה ומשז"ה צדיק ורשע לא קאמר כמ"ש מהר"ם אלשיך ז"ל והכא אמר ורב יעבוד צעיר ודיבורו כמעשה וז"ש הלא אח עשו ליעקב נאם ה' כשהיו בבטן שאמרתי שני גוים בבטנך ואז אמרתי ורב יעבוד צעיר ודיבורו כמעשה וז"ש ואוהב את יעקב וזה חידוש טרם שיעקב יעשה מצות נאם ה' ודיבורו מעשה. ואת עשו שנאתי ואשים את הריו שממה כמ"ש בזהר הקדוש דדיבורו מעשה וא"ש קשרן של דברים ומדוקדק נאם ה' דדיבורו מעשה:

פרק ב

פסוק ו

תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו. אפשר תורת אמת היתה בפיהו מסיבה ששמר פיו ולא פגם ברית הלשון ועולה לא נמצא בשפתיו שהקול היה מתוקן. ובא וראה דעיקר הפלפול ושקלא וטריא ודבר הלכה הכל הוא תורה שבעל פה ותורה שבע"פ היא כנגד השכינה. גם לשון גימטריא שכינה. וכן שפ"ה גימטריא שכינה. פה

בחינת שכינה. ומי ששומר פיו וירא שלא לפגום בלשון וכו' שלא יחטא בשכינה. ודאי כשלומד תורה שבע"פ שהיא כנגד מלכות יהיה לו עזר וסיוע לכוין אל האמת ואתי שפיר תורת אמת היתה בפיהו יען עולה לא נמצא בשפתיו. א"נ אפשר לרמוז היתה בפיהו מסיבת פיהו שהקב"ה נתן לו מתנה כח הדברי ואין ראוי להשתמש במתנתו נגד רצונו כמו שהאריך הרב בינה לעתים ז"ל. ואמר תורת אמת היתה דקודם שנברא היה אומר הלכות על דרך שאמרו דמשה רבינו ע"ה מצאו להקב"ה שהיה אומר אליעזר בני אומר וכו'. בפיהו שכיוין ליחד קבה"ו ה"ו שבשם. וזה בפי ה"ו. ואמר ועולה לא נמצא בשפתיו אף בדרך מציאה דזמנין דמשכחת כי ידבר האדם דברים שאין בפשטן עולה אבל אם ירד לעמקן יש שמץ עולה לז"א ועולה לא נמצא אף דרך מציאה:

פסוק טו

ולא אחד עשה וכו'. אפשר דהכי פירושו ולא אחד עשה פירוש [מאת] הקב"ה זיווג שלכם ואם תתרצה בזיווג זה הנשאר מהרוח שלא נתן לאשתו לו יהיה אך אם אחרת יקח לו צריך לתת עוד מרוחו לאחרת דבביאה ראשונה שדי רוחא בגוה כידוע. וז"ש ושאר רוח לו:

ונשמרתם ברוחכם. שהיא אצלה ולא יבגוד באשת נעוריו:

פרק ג

פסוק ד

וערבה לה' מנחת יהודה. יש מי שפירש דמשחרב בית המקדש הותרו הבמות אבל אין מקריבין מנחה בבמה ולעת"ל כשיבנה בה"מ יקריבו מנחה ולז"א וערבה לה' מנחת יהודה:

פסוק ו

כי אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם. אפשר במ"ש הרב ש"ך עה"ת אני ה' אחד יותר ממספר אלהים והוא רחמים ובזה הוציאם ממצרים וז"ש וזה לך האות כי אנכי שלחתיך כלומר אחד יותר על אלהים והוא רחמים עכ"ד ומצינו דתדיר השי"ת אומר לשון זה לנביאים וז"ש כי אני ה' שאמרתי לכם במצרים לרחם עליכם לא שניתי ותדיר אומר לשון זה ולזה אתם בני יעקב לא כליתם:

פסוק כב

זכרו תורת משה עבדי. אפשר דעיקר התורה היא שלום ושלום לא יש כי אם בענוה וז"ש זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו שהוא עניו בחורב הר סיני נמוך. וכיון שאתם

זוכרים התורה בענוה ובאחדות תזכו לגאולה הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וכו' ואפשר כי אות ז' זכרו היא גדולה לרמוז על השבת כי גאולת ישראל תלויה בשמירת שבת כמ"ש רז"ל על פסוק בשובה ונחת תושעון וגם דהקב"ה נתן השבת שיעסקו בתורה כמשז"ל ולכן עתה שאמר זכרו תורת משה עבדי עשה זיין גדולה כלומר ביום השביעי שהוא שבת זכרו התורה ובזכות השבת והתורה והענוה והאחדות בא יבא אליהו הנביא זכור לטוב עם משיח בן דוד ובא לציון גואל ונזכה ונחיה לשמוע תורה מפיו יתברך תורת חיים: